

๓.๒.๖(๔) ประเพณีไหว้ตายายผิกลางเลียบ ชนะศึก และอรุณรัตน์ สรรเพ็ชร

ย ประเพณีเปรียบเสมือนกระจกเงาของสังคมที่สามารถสะท้อนและถ่ายทอดให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ นิสัยใจคอก และสังคมวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ ในแต่ละยุคสมัยที่สืบทอดกันมาเป็นระยะ ทำให้ทราบถึงวิวัฒนาการของสังคมมนุษย์จากอดีตถึงปัจจุบัน (อรุณรักษ์ย์ พวงผล ๒๕๔๐ : ๘๓) จึงแสดงให้เห็นว่าประเพณีเป็นมรดกทางสังคม ซึ่งอนุชนรุ่นหลังได้รับช่วงสืบทอดจากบรรพบุรุษของตนให้เจริญงอกงาม โดยเฉพาะความเจริญงอกงามทางด้านจิตใจของผู้คนที่มีความสมัครสมานสามัคคี พร้อมใจกันปฏิบัติเพื่อดำรงไว้ซึ่งประเพณีแห่งท้องถิ่นตน(สุเมธ เมธาวิทยากุลและคนอื่น ๆ ๒๕๔๐ : ๑๘๖-๑๘๗) และประเพณีจะบ่งให้เห็นว่าการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นชนบทรรมนิยมประเพณีมีส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความรัก ความสามัคคีในหมู่คณะ เป็นสิ่งที่ดีเพราะทำให้สังคมอยู่กันอย่างมีความสุข (อรุณรักษ์ย์ พวงผล ๒๕๔๐ : ๘๓)

ย ความกตัญญูรู้คุณเป็นคุณธรรมที่สูงส่งของความเป็นคนย การแสดงความรู้คุณต่อสิ่งต่างๆ มักจะแสดงออกในรูปของพิธีกรรมซึ่งในแต่ละท้องถิ่นอาจจะมีพิธีกรรมที่เหมือนหรือแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสภาพสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นนั้น ๆ (สุพจน์ย์ พฤกษ์วัน ๒๕๔๐ : ๒๐) และประเพณีที่แสดงถึงความกตัญญูรู้คุณในบรรพชนย ชาวใต้ถือว่าความกตัญญูและความรักในเชื้อสายเหล้ากอเป็นคุณธรรมที่จะส่งเสริมให้เกิดสุข และความสำเร็จในการประกอบอาชีพ (ปรีชา นุ่นสุข ๒๕๓๗ : ๒๑)

ย [ท้าวเทพกระษัตรี](#) ย (ท่านผู้หญิงจัน)
[ท้าวศรีสุนทร](#) (คุณมุก)
[พญาถลางทองพูน ณ ถลาง](#)
[พญาถลางเทียน](#) ย (พญาเพชรศิริศิริไชยสงครามรามคำแหง) เมืองภูเก็ต พญาทูลกระชกเทียน ([จดหมายเหตุเทียน](#))
[แม่ปราง](#)
[เจ้าคุณมรดาทอง](#)
[พระยักบัตร์จุย](#)
[มหาดเล็กนิยม](#)
[ทองเพ็ญ](#) ย

ย

ย การเกิดขึ้นของประเพณีไหว้ตายายผิกลาง*ย อำเภอถลางย จังหวัดภูเก็ต เกิดจากการแสดงความกตัญญูต่อบุคคลและสิ่งสำคัญในบุญคุณของบรรพบุรุษ รวมทั้งยังเป็นการพบปะระหว่างเครือญาติ และยังถือว่าเป็นวันรวมญาติอีกด้วยองค์ประกอบของพิธีไหว้ตายายผิกลาง

ย ประเพณีไหว้ตายายผิกลางย เมืองค้ประกอบของการทำพิธีดังต่อไปนี้

ย ๑. ผู้นำในการประกอบพิธี จะต้องเป็นผู้มีความรู้ในด้านการประกอบพิธีกรรมเป็นอย่างดี สามารถจัดลำดับขั้นตอนของพิธีกรรมได้อย่างถูกต้อง มีความกล้าหาญ มีเวทย์มนต์คาถาสามารถ ป้องกันตนเองจากภูติผีปีศาจได้

ย ๒.ตายายผิกลางที่ได้รับเชิญมาร่วมประกอบพิธีไหว้ตายายผิกลาง จะมีวิญญาณที่ได้รับเชิญมาในพิธี เช่น แม่ธรณีย กรุงพลี ภูมิเจ้าที่ ตาหลวงตาบทอง ตาหลวงเพชรณดิน แม่ยายเจ้าแม่ขุนนาง ตาหลวงคินทมาสย เจ้าในเกาะ พระยาถลาง ท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร เจ้าแม่โต๊ะยา พอตาโต๊ะแซะ และบริวาร เป็นต้น

ย ๓. ระยะเวลาของการประกอบพิธี ย ย พิธีไหว้ตายายผิกลางจะประกอบพิธีในเดือน ๔ หรือเดือน ๖ ไทยย วันที่สามารถประกอบพิธีได้ คือ วันอังคาร วันพฤหัสบดี และวันเสาร์ ในวันข้างขึ้นย เวลาที่สามารถประกอบพิธีได้คือเวลาที่ดวงอาทิตย์เริ่มจะลับขอบฟ้า จนถึงรุ่งเช้า

ย ๔. สถานที่จัด ย ในอดีตจะจัดกันบริเวณบ้านเจ้าเมืองถลาง หรือบ้านลูกหลานเจ้าเมืองถลาง เช่น บ้านลิพอน บ้านดอน บ้านสาคุ บ้านเหียง เป็นต้น ปัจจุบันจัดรวมกันที่วัดม่วงโกมารภัจย บ้านเหียง ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง

ย ๕. โรงครู ย เป็นโรงที่ใช้สำหรับประกอบพิธีไหว้ตายายผิกลางย มีลักษณะการก่อสร้างง่าย ๆ ด้วยการปลูกเสา ๖ เสา (เพื่อความเป็นสิริมงคล) ไม่นานมาใช้ทำเสาสวมรถใช้ไม่ได้ทุกชนิด ยกเว้นไม้ที่ใช้ทำราวตากผ้า เพราะถือว่าไม่เป็นมงคล หลังคามุงด้วยจาก มีหน้าจั่ว ๓ ด้าน หน้าจั่วแต่ละด้านจะใช้จากด้านละ ๓ ตับ เพดานโรงครูใช้ผ้าขาวโดยให้วางผ้าไว้เฉย ๆ ยายาผูกมูม

ให้ใช้ที่หนีบหนีบเอาไว้เพื่อไม่ให้หลุด โรงครูจะหันหน้าไปทางทิศตะวันออกตามที่ตั้งของเครื่องบวงสรวง ภายในโรงครูจะมีคาคัน* ทำด้วยไม้ไผ่ผูกกันด้วยหวาย อวดหรือย่านาง ไร่ ๔ มุมย ที่ต้องมีคาคันเพราะว่าที่แสดงให้เห็นถึงการแบ่งเขตไว้เฉพาะให้วิญญาณที่ได้รับเชิญมาเท่านั้น พื้นโรงครูจะทำไว้ ๒ ระดับ ชั้นบนสำหรับไว้วางเครื่องบวงสรวงย ชั้นล่างไว้สำหรับผู้ประกอบพิธี ส่วนด้านหลังผู้ประกอบพิธีจะให้นักดนตรีนั่ง

ย ๖. อุปกรณ์ในการประกอบพิธี ประกอบด้วย สายสิญจน์ หมอน้ำมันต์ ผ้าขาว ข้าวสารเสก (สำหรับขับไล่ผีตายโหง ผีตายพราย)ย มีดหมอ รูปเทียน กายาน (เพื่อให้มีกลิ่นหอมไปไกลถึง ๑๐๐ โยชน์)ย หมากพลู ข้าวตอก ดอกไม้ ขนมหวด ขนมหาว กล้วย อ้อย ถั่ว งา ข้าวเหนียวเหลือง-ขาว ไข่เป็ด เหล้าขาว ปลามีหัวมีหาง แกลงยยอดผัก น้ำขุบยอดหนะ* บายศรี สำหรับบายศรีที่ไชยขาวครูจะมี ๓ ถึงย ๙ ชั้น แล้วแต่ความเหมาะสม ซึ่งชั้นบนสุดของบายศรีจะใส่ไข่เป็ดต้ม ๑ ฟอง หมาก ๓ คำ และของหวานเล็กน้อย ส่วนชั้นอื่น ๆ จะใส่ผลไม้ ของหวาน และหมาก ๑ คำ

ย ๗. เครื่องดนตรี ที่ใช้บรรเลงในพิธีให้ตายายผีกลาง ได้แก่ ทับสัน ๑ คู่ กลอง ๑ ใบ ซอด้วง ๒ คัน โหม่ง ฉิ่ง ฉาบ และรำมะนา นักดนตรีมีประมาณ ๗ คนย ทำนองเพลงที่ใช้บรรเลงประกอบย เป็นทำนองร้องเชิญ ใช้เชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และดวงวิญญาณ

ย ๘. เครื่องบวงสรวงย ในการประกอบพิธีบวงสรวงตายายผีกลาง จะมีเครื่องบวงสรวงต่างๆ เช่น ห่อหมก เบื่อทอด* ลูกชิ้น ปลาตุ๋น ปลาช่อนปิ้ง แกลงย แกลงสมพรหม (แกลงผักหลายชนิดรวมกัน) เกลือเคียว* หอยอ้ว (หอยทอด) พววมหมกเครื่อง* แกลงยอด(ต้มกะทียอดหวายพวน ยอดชก ยอดเรียน) น้ำขุบเมืองหลวง ๘ อย่าง* คือย น้ำขุบเยาะ*ย หยา*ย เคียว ไครย หมก เสี่ยง คั่ว และน้ำขุบเมือง พววมผักเกล็ด (ผักเคียว) ลูกตอลูกเนียง ลูกเหริ่ง ผลไม้ของหวาน เช่น ขนมหโค บัวลอย เหนียวแดง-ขาว เหนียวกว่น ขนมห่อ ต้ม ลา เทียน ท่อนไต้ ถั่ว ก้านบัว จูจุน อ้อย แดงโม สับปะรด ลูกจันทน์ หมากอ่อน ยาเส้นใบจาก(บุหรีใบจาก) หมากพลู ชีสสามเจ้ง* เป็นต้น

ย ๙. ขั้นตอนการประกอบพิธีกรรมย มีดังนี้
๙.๑ ผู้ประกอบพิธีเชิญครูอาจารย์
๙.๒ บริกรรมคาถาปิดประตูหน้าต่างเพื่อกันไม่ให้ผีเข้ามา
๙.๓ เสกข้าวสาร ๑ ถ้วย น้ำมัน ๑ ชั้น เพื่อกันไม่ให้ผีเข้ามา
๙.๔ เริ่มตั้งนมัสการโย สม. ๓ จบ

๙.๕ ไหว้สัจดี ๑ จบย บทไหว้มีว่า
ศรี ๆ สวัสดิ์เจ้าข้าเออยย ยเชิญท่านมาสิงเออย ข้าพหราช้าน้อยย เรียนอรรธย ขัดทั้งคากาย ศัตถ์นิกมาขอให้วินาศวินายสายย ศรี ๆ
จำเริญสู่ขสรพทุกขจึงเหือดหายลามมาอย่าขาดสายย ขอให้สวัสดิ์มีไชยเยย มือข้าทั้งสิบนิ้วโย สมฯลฯ
๙.๖ ไหว้ลักเคโย สม.. ๑ จบ
๙.๗ ไหว้พระอรหันโย สม. ๑ จบ
๙.๘ ออกชื้อบริกวิ แม่ นางธรรณี กรุงพลี พระภูมิเจ้าที่ย เป็นต้น
๙.๙ ร้องเชิญประกอบดนตรี

บทเบิกโรง
ได้ฤกษ์เบิกโรงย
ไม้อโถง ข้าจะไหว้เทวดา
นะโมตัสสะกะคะวะโดย
อิติปิโสกะคะวะ
เอเยปิติ-อะสุสะลาย ธรรมมา
พระวิภัตต์งุญ พระสังคินีแตงดา
พระธรรมเจ้าชาย แต่งหมุกถูกยา
ได้หายใจ ดินน้ำลมไฟ พรอมไป
ในร่างกา-ยาโย สม.บทเชิญลง

เชิญลงพอมาลย อย่าให้ม้าทรงมานั่งถ้ำ*
เชิญมาเถอะพอมาย มาแล้วอย่าพันไป
ราชครูของข้า---ลืบทาไปแล้ว---
ดวงแก้วลูกหลานออกจากพก
โธเออยอนิจจังอนัตตา---รำลึกขึ้นมา
น้ำตาตกย เหมือนดวงแก้วลูกหลานออกจากพก---เหมือนหนึ่งยิว*พา-กาเฉียวย พุทธโธ นิสัจจังอนัตตาย มาทั้งลูกยาไว้
คนเดียวย เหมือนหนึ่งยิวพา-กาเฉียว-ให้ลูกเหลียวหน้าไปหาใคร จะหันหน้าฟ้ง
ผู้อื่นความชื่นลูกน้อยมีไคไหน
ให้ลูกเหลียวหน้าไปหาใคร
นอกจากไยราชครูของข้าอา

เชิญพ่อมาตามสายด้าย
เชิญพ่อรำมาตามสายไหม
มาแล้วพ่อยาพนไป
เชิญเข้าในโรงพิธี
มาทรงนี้พ่อไม่พอใจ
ลูกจะจัดมาใหม่ให้เข้ามา
ลูกน้อยจะขอขมาโทษ
พ่อคุณอย่าโกรธลูกเลยหนา
ผิดพลั้งเมื่อก่อนมา
ข้าหนอขออภัย

ผู้ประกอบพิธีจะร้องขับบทเหล่านี้ซ้ำๆ ไปมาอยู่หลายเที่ยว จนวิญญาณยอมมาประทับร่างม้าทรง ซึ่งบางครั้งใช้เวลานานมากถึง ๑ วัน กับ ๑ คืนย หรือบางครั้งก็ไม่ยอมมาเข้าทรง ต้องยกเลิกพิธี แล้วเริ่มงานใหม่อีกครั้ง

ประเพณีไหว้ตายายผีกลางเป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาหลายชั่วคนย เมื่อมีการบวงสรวงที่อนุสาวรีย์ท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรย ชาวบ้านจึงเลิกরাไป เพราะเข้าใจว่า การประกอบพิธีของทางราชการคงรวมถึงการระลึกถึงบรรพชนเช่นเดียวกับการไหว้ตายายผีกลาง แต่การประกอบพิธีของทางราชการไม่สมบูรณ์เท่าการประกอบพิธีกรรมของชาวบ้านย จึงได้เพิ่มพิธีไหว้ตายายผีกลางในช่วงก่อนที่ประธานจะบวงสรวงและวางพวงมาลาสักการะท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทร ได้จัดติดต่อกันเป็นเวลา ๔ ปีย ต่อมาคณะกรรมการจัดพิธีกรรมเห็นควรให้จัดพิธีไหว้ตายายผีกลางที่บริเวณใกล้ที่อยู่เดิมของท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทร ณ บริเวณเมืองกลางบ้านเคียนย จึงได้ใช้บริเวณวัดม่วงโกมารภัจจ์ เป็นสถานที่จัดพิธี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นต้นมา

ประเพณีไหว้ตายายผีกลางเป็นประเพณีที่แสดงออกถึงความกตัญญูของลูกหลานที่มีต่อบรรพบุรุษย และยังเป็นโอกาสที่ญาติพี่น้องได้มาพบปะกันอย่างกว้างขวางย ได้ถามสารทุกข์สุกดิบซึ่งกันและกัน ได้แสดงความรักความห่วงใยซึ่งกันและกันย และยังเป็นผลสืบเนื่องให้เกิดความรัก ความสมัครสมานสามัคคีและความสัมพันธ์อันดีของชุมชนสืบไป

ปัจจุบันประเพณีไหว้ตายายผีกลาง อาจจะเปลี่ยนแปลงรูปแบบพิธีกรรมไปบ้าง ก็เพื่อปรับเปลี่ยนให้เกิดความเหมาะสม เพื่อให้ประเพณีนี้ได้รับใช้สังคมและชุมชนต่อไป.

ย

ย

ย